

Thema: Sintemaartenkerstmanklaas

- Toch thematisch aan de slag in de drukste tijd van het schooljaar! Integreer de 'gebruikelijke' knutsel- en andere activiteiten van die gezellige tijd gewoon in dit uitdagende thema.
- Geschikt voor de leerlingen van de midden-en bovenbouw.

***Onderwerp:** de winterfeesten Sint Maarten, Sinterklaas en Kerst.

***Doel:** De kinderen leren iets over de eigen tradities, de geschiedenis en de cultuur- en geloofsverschillen in ons land. (Kerndoelen 34 t/m 39, mens en samenleving)

***Aanpak:** De kinderen gaan op onderzoek uit naar de ontstaansgeschiedenissen van deze drie feesten. Ze leren iets over symboliek en tradities. Ze ontdekken de overeenkomsten tussen de Sinten en hun gebruiken!

-Ze krijgen 4 lessen, waarin dieper wordt ingegaan op de verschillende aspecten van de winterfeesten.

-Ze hebben daarna de tijd (les 5 en 6) om eigen onderzoek te doen en weetjes te verzamelen voor de kalender.

-Ze maken met elkaar op een groot prikbord een **manshoge adventskalender**. Daar groeit het thema zichtbaar voor iedereen door de weken heen. Achter open te klappen deurtjes en vakjes worden weetjes over de feesten verstoppt. Als alles erop zit, zie je van onder naar boven: (week 1) een stad in vals plat (stadsplattegrond, half van boven, half van voren). Te beginnen met een lampionnoptocht rond het standbeeld van Sint Maarten op het stadsplein, (week 2) daarachter grachtenpanden in de nacht, met pieten en sinten op de daken, (week 3 en 4) de stoomboot in de haven van aankomst. (week 3 en 4) De stad heeft als achtergrond: heuvels met schapen en herders en bovenaan, in de verte komt een stal met ster erboven. Drie koningen met hun gevolg komen aan! De stal zal worden opgevuld tegen kerst. Engelen in de lucht? (week 5 en 6)
(Voor alternatieve eindproducten: zie de TIPTOOLS onderaan dit thema)

***Tijdspad:** 6 lessen van elk ongeveer een uur. Gebruik de beeldende vormingslessen in die weken om verder te knutselen.

Les 1: Hoe word je een Sint?

Les 2: Wie zoet is krijgt lekkers!

Les 3: Inpakken en wegwezen!

Les 4: Spullenmarkt!

Les 5: Eigen onderzoek/werk/weetjes verzamelen

Les 6: eigen onderzoek/ werk/weetjes verzamelen

Les 1: Hoe word je een Sint?

STAP 1 (voorbereiding voor de leerkracht)

Zet op het grootste prikbord in je klas de contouren van de stad vast uit. Dit stadsplan vormt de achtergrond/ ondergrond van het door de kinderen van je groep op te vullen eindproduct: de manshoge adventskalender! Nodig: een plein, vooraan in het midden, een waterweg die van links of rechts langs het plein loopt, een aantal wegen/straten, die van het plein af naar de randen van het bord lopen, velden en heuvels in de verte, hoog bovenin en helemaal bovenaan ruimte voor de lucht! (Zie tekening!!! PDF stadsplan) TIPTOOL: gebruik hiervoor resten behang of inpakpapier en de verkleurde en al hier en daar aan de randen gescheurde grote vellen tekenpapier uit de restbak van het magazijn. Het papier niet knippen, maar scheuren! Dat geeft een organisch effect! Je kan natuurlijk ook met een dikke stift aan de slag of lekker verven, als plakkaatverf je beter ligt. Dan is een stuk kaasdoek ook ideaal!

***Intro:**

-Vraag de klas: wat weten ze van Sint Maarten? Vertel zelf hoe Martinus bisschop werd en later kluizenaar en waarom hij een SINT werd. Hoe en wanneer leefde hij? Wat voor goede werken deed hij? Wie bepaalde die status van Sint?

-Vraag de klas: Waaraan herken je Sint Maarten, de man? Noteer op het digibord: de rode mantel, de ouderdom, het witte paard, het zorg hebben voor de bedelaars, het uitdelen van voedsel en munten.

-Trek *het verschijnsel Sint* nu breder: Welke parallellen zijn er met Sint Nicolaas? (eten uitdelen, arme kinderen helpen, rode mantel, het witte paard, heilig zijn, etc.) En wat doet de kerstman in dit rijtje? Santa Claus?

Kern: verdeel de klas in kleine groepjes en laat ze praten over de volgende vragen:

(Die kunnen op het bord staan of op een werkblad)

-Wat is liefdadigheid?

-Wat zou jij willen of kunnen doen voor arme(re) mensen?

-Zou jij alles willen opgeven om een ander te dienen of gelukkig te maken?

-Maakt geld nou wel of juist niet gelukkig?

-Welk bezit is voor jou het meest waardevol?

-Zou je dat met Kerst aan iemand willen schenken?

-Zijn er ook moderne 'sinten'? Wie dan?

-Wie zou jij nu heilig willen verklaren? Leg es uit waarom?

Verwerking:

-De kinderen gaan zelf zoveel mogelijk vragen *bedenken* over Sint Maarten, Sint Nicolaas en de Kerstman, (de personen) en over de feesten: Hoe worden die nu gevierd? En vroeger? Die vragen schrijven ze op losse stroken papier. Een strook per vraag! Die worden ergens in de klas zichtbaar opgehangen of in een doos of grabbelton gedaan. Hoe meer vragen, hoe beter! Het moet een hele verzameling worden!

-Vindt de klas dit moeilijk? Doe het dan centraal!

-Let op: de vragen worden nog niet beantwoord!!! Dat komt bij les 5 en 6: dan kiezen de kinderen individueel of in tweetallen één of meer vragen uit de verzameling en gaan op zoek naar het goede antwoord. Dat komt netjes, samen met de vraag, op een vouwblaadje en kan ergens op de adventskalender achter een deurtje/vakje/raampje worden verscholen. Dat de leerkracht de dubbele vragen uit de verzameling vist voor die tijd spreekt vanzelf. Ook dat hij/zij er wat extra moeilijke of leuke vragen aan toevoegt, indien nodig!

Afronding:

-De kinderen maken een klein zelfportret, met kleurpotloden: ik en mijn lampion. De zelfportretjes moeten worden uitgeknipt en kunnen daarna op het plein in de stad worden geplaatst.

-Rond het plein en langs de rand van het water (de kade) maken de kinderen van donker papier een grachtenhuis. Besteed aandacht aan de verschillende vormen van de gevels! Ze zorgen voor ramen en deuren, die open en dicht kunnen (haal die prikpenen maar vast uit het vet!) Ook de huizen worden op het prikbord geplaatst.

TIPTOOL: Zet zelf een klein standbeeld van Sint Maarten op de plattegrond van de stad op het prikbord

(of laat één van je betere tekenaars dat doen...)

Les 2: Wie zoet is krijgt lekkers!

Stap 2 (voorbereiding voor de leerkracht) Verzamel allerlei verpakkingen van etenswaren waar suiker in zit. Niet alleen van snoep! Denk ook aan de frisdranken en fruitsapjes! En bijvoorbeeld tomatenketchup...

Intro:

-Weet wat je eet! De kinderen werken in groepjes. Ze krijgen per groepje een aantal verpakkingen van etenswaren. De opdracht is: noteer hoeveel suiker er in dit product zit en reken dat om naar het aantal suikerklontjes. Ze maken samen een staafdiagram van hun metingen.

-Wandel wissel uit: wat hebben ze ontdekt?

Kern:

-Wat is suiker? Bekijk met de kinderen een aflevering van het Klokhuis over suiker. Waar wordt het gewonnen? Waar komen de verschillende soorten suiker vandaan? TIPTOOL: Het Nederlandse voedingscentrum heeft leuke materialen voor scholen.

-Bespreek het filmpje kort na: Waar is suiker goed of juist slecht voor? Kunnen we zonder suiker? En wat is slaafvrije suiker?

Verwerking:

-De kinderen gaan op zoek naar wat er in verschillende landen/ delen van het eigen land als specifiek snoepgoed bekend staat. (Zeeuwse boterbabbelaars, Engelse caramels, Nederlandse drop, etc.) TIPTOOL: gebruik hier per tweetal een laptop voor!

-Kunnen hierover nog vragen worden bedacht voor in de vragenpot?

Afronden:

-De kinderen ontwerpen eigen snoep met een eigen Sintemaartenkerstmanklaas-snoepgoed-idee. Hoe gaat het snoepje heten? Misschien een wedstrijd: welk snoepgoed is het meest origineel?

-Ondertussen kunnen zij doorwerken aan de stad: teken je eigen huis. Knip dat uit en plaats het erbij op het prikbord. Komt daar in de verte ook al een stoomboot aan op het water? Met een hele sliert pakjesboten erachteraan? Prik die erbij! PS: er gaat alleen maar meer bijkomen op het bord! Er wordt niets weggehaald...

Les 3: Inpakken en wegwezen!

Stap 3: (voorbereiding voor de leerkracht) Verzamel (of zoek ze op) afbeeldingen van het werk van Christo, de inpakkunstenaar en zorg voor een flinke hoeveelheid grote lappen en meters touw. Misschien even een oproep doen voor lakens en tafelkleden? Een paar kilo wasknijpers heb je ook zeker nodig...

Intro:

-Vertel iets over de kunst van het inpakken en over het werk van Christo. Laat afbeeldingen zien op het digibord of in prints.

-Vraag: wat heeft dit te maken met de winterfeesten? Komen de kinderen op het leuk inpakken van cadeaus? De verrassing van het verhullen van een object? Dat dacht ik wel!

Kern en verwerking:

-De kinderen gaan nu zelf in groepjes aan de slag met lappen en touw. Laat ze grote objecten inpakken, als dat maar enigszins kan!!! Een hele kast, de grote tafel in de bieb, stoelen, het bureau van juf, het klimrek buiten....

-Ze maken er foto's van (of de leerkracht doet dat zelf)

-Kan het blijven staan? Fijn! Anders: helaas ook weer ontmantelen, die instant kunst.

Afronding:

-De kinderen gaan nu individueel aan de slag met het heel precies inpakken van een klein voorwerp. (een gummetje, een potlood)

-Ze maken zelf het inpakpapier. Daarbij gaat het om een te herhalen patroon. Gebruiken ze de symbolen van de winterfeesten? De cadeautjes worden op het prikbord geplaatst. Leuk boven en naast de huizen. Zie ik ook hier en daar een roetveegpietje? En wie gluurt daar door een raam? Is dat één van de vele hulpsinten niet? De stad kan dus verder groeien met sinten en pieten. Tekenen en uitknippen, net als de kinderen met lampions. Wie waagt zich aan het tekenen van een paard?

Les 4 : Spullenmarkt!

Stap 4 (voorbereiding voor de leerkracht) Verzamel spulletjes , die iets vertellen over de winterfeesten: Kaars, kerstbal, sterren, mini kerstboom, kandelaar, lichtje, veer van de muts van Piet, de ring van de Sint, handschoenen, een nepbaard, een mandarijntje, kruidnagels, pepernoten of taaitaai, ander lekkers, een kindje in een kribbe, een engeltje, een paard, een rendier, een kerstbel, een schaap, een kameel, een cadeautje, etc. Gebruik je fantasie! EN VERGEET NIET OM ER EEN BLIJKJE COCA COLA BIJ TE ZETTEN! Maak op een groot dienblad een opstelling met alle objecten. TIPTOOL: gebruik een rode lap als ondergrond en drapeer daar de andere dingen zo op, dat ze een geheel vormen.

Intro:

-Middenvoor in de klas staat een installatie: een kunstige opstelling van alle voorwerpen, die de leerkracht heeft verzameld (zie boven.)

-De kinderen lopen eromheen en raken niets aan: kijk met je ogen en niet met je handen.

-Dan gaat er een grote lap over de opstelling: wat hebben ze onthouden van wat er ligt?

-Je kan nu ook af en toe een voorwerp weghalen of verplaatsen en ze dan het verschil laten opmerken.

Kern:

-Vertel over alle objecten en hun betekenis! Waarom een kaars in de winter? Wat betekent dat extra licht? En die boom? Wie heeft dat bedacht? Wat doet die mandarijn erbij? En die noten? Hoe komt Sint aan zo'n ring? Van wie krijgt een bisschop zo iets? En waar staat de ring symbool voor? Waarom horen die kerstbal en die mandarijn bij elkaar? Wat betekenen die sterren? En hoezo staan daar dieren tussen? Waarom juist die? Wat doet die nepbaard erbij? Is die van Sint Nicolaas of van Santa Claus? En waar past de cola in dit verband? Wat betekent dat kruis op de mijter van de Sint?

-Gaat het lekker en doen de kinderen goed mee, dan kan je ook een korte discussie laten voeren:

-En wat hoort er wel of niet bij volgens de kinderen?

-Zouden zij een andere selectie maken? Hoe dan?

-Wat hoort en nou 'echt' bij Kerstmis, bijvoorbeeld?

Verwerking en afronding:

-Ze gaan heel precies, naar de waarneming, de opstelling natekenen: eerst schetsend met grijs potlood en weinig details, dan invullend, met kleurpotlood of aquarelverf. Daar zijn ze wel even mee zoet!

TIPTOOL: een tentoonstelling van de aquarellen/tekeningen of een veiling voor het goede doel!

-LET OP: de vragen die de leerkracht heeft gesteld bij het vertellen over de objecten gaan erbij in de vragenpot of aan de waslijn!

Les 5 en 6: eigen onderzoek!

Stap 5 (voorbereiding voor de leerkracht) Zorg ervoor, dat alle vragen over de winterfeesten zichtbaar in de klas aanwezig zijn gebleven: in een pot of doos, maar liever nog aan een waslijn of onderaan het prikbord of themabord. Het is de bedoeling, dat de kinderen in tweetallen de vragen gaan pakken en beantwoorden en dat ze hun bevindingen netjes opschrijven op een vouwblaadje en ergens op de manshoge adventskalender achter een vakje, deurtje, luikje, pakje, sintje, pietje, schaapje, boompje verstoppen. Met een getal erop!

-De kinderen pakken nu een aantal vragen uit de pot of van de waslijn of van het prikbord en gaan aan de slag met het vinden van de antwoorden.

-Ondertussen vult het prikbord zich nog met:

Schape in de weilanden rond de stad, één stalletje met daarin een kribbe en de figuren van Jozef en Maria en wat herders. En zie je dat? De drie koningen komen in de verte aan, met hun geschenken en kamelen.

-Heb je nog tijd? Dan kunnen er ook sterren en spattend vuurwerk aan de kalender worden toegevoegd.

Veel plezier met SinteMaartenKerstmanKlaas!

Materialen:

-Afbeeldingen van Sint Maarten en Sint Nicolaas en Santa Claus.

-Achtergrondinformatie over deze winterfeesten (gebruiken/symboliek/ontstaan/rol van de katholieke kerk).

Google ze!

-Een groot prikbord aan de muur van de klas of, als je plek hebt, een grote plaat zachtboard, plat op een tafel in de klas of gang. Daarop maakt de klas in de loop van de weken de stadsplattegrond/adventskalender.

-Divers knutsel- en tekenmateriaal voor het maken van de adventskalender: voor de grote vlakken is behangpapier fijn of zelf beschilderd krantenpapier of pakpapier. Stroken gekleurd karton kunnen goed gebruikt worden voor de straten op de plattegrond.

-Een waslijn voor de vragen of een grote glazen pot of leuke doos. De vragen kunnen ook onderaan het prikbord of themabord worden opgehangen.

-Gekleurde vouwblaadjes

-Per les wat extra materiaal (zie de voorbereidingsstappen 1 t/m 5 bovenaan de lesbeschrijvingen)

TIPTOOLS: alternatieve eindproducten voor dit thema kunnen zijn:

**Het SintemaartenkerstmanKlaas museum:* De kinderen maken en/of verzamelen objecten, die ons iets vertellen over de manier waarop Sint Maarten, Sint Nicolaas, Santa Claus en hun feesten gevierd worden. Een rondleiding met uitleg hoort hierbij!

*De kinderen maken in kleine groepjes *een prentenboek*. Ze kiezen een hoofdpersoon, die op zijn of haar manier vertelt en laat zien, hoe er bij hem of haar thuis feest wordt gevierd. Het is een doorgeefverhaal: steeds is er iemand anders aan de beurt om te vertellen.

*De kinderen organiseren *een debat over Zwarte Piet*. Ze verzamelen informatie over het verschijnsel zwarte Piet en de controverse rond zijn figuur. Ze verzamelen argumenten voor en tegen en houden een enquête. Ze kiezen een stelling, die het debat op gang kan brengen.

*De kinderen organiseren *een grote Kerstactie*, waarin zij geld of goederen inzamelen voor kinderen die de feesten thuis niet kunnen vieren.

